

Tilla Durieux
u kasnijoj život-
noj dobi.

Tilla Durieux:

PORTRET DAME

Velika njemačka dramska umjetnica Tilla Durieux, dvadeset je godina živjela u Zagrebu. Gradu koji joj je pružio utočište pred nacističkim progonom, odužila se izuzetnom zbirkom umjetnina...

Tilla Durieux, jedna od najvećih njemačkih dramskih umjetnica i modernih kolekcionara umjetnina ovog stoljeća, na slici njemačkog impresionista Maksa Slevogta naslikana je kao žena produhovljenog, inteligentnog lica, tamnih kosih očiju, istaknutih jagodica i punih senzualnih usnica, lica koje odaje snažnu i karakternu osobu. Portret prikazuje Tillu u ulozi Wildove Salome kojom se proslavila još davne 1903. godine u teatru Maxa Reinhardta, a danas krase zid njezine memorijalne sobe u Muzeju grada Zagreba.

Maneta... Tijekom Chagallova boravka u Berlinu 1923. godine, Paul Cassirer je od njega naručio 26 bakropisa za autobiografsko djelo "Moj život", a kasnije su slijedile i druge narudžbe. Tom razdoblju pripadaju i poznati gvaševi "Ruski pejzaž", "Figure uz morsk obalu", "Umorstvo" i "Dama s pticom" koju i danas možemo vidjeti na zidu Tilline memorijalne sobe u muzeju u Opatičkoj ulici. Na žalost, za vrijeme skrivanja pred nacističkim progonom Židova, glumica je Renoirovo platno morala prodati kako bi mogla kupiti lažne putovnice za bijeg iz Njemačke. Danas se ta Renoirova slika nalazi u Metropolitan galeriji u New Yorku... Na sličan su način iz njezine zbirke otišla i neka druga djela slavnih autora.

▲ Pogled na memorijalnu sobu Tille Durieux.

Tillin salon u Zagrebu

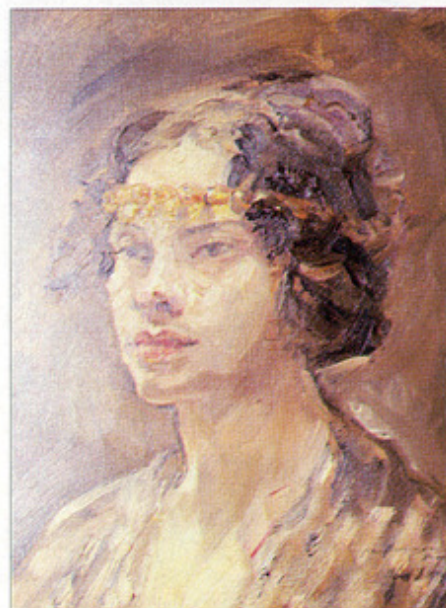
U svojoj autobiografiji Tilla Durieux je zapisala: "Blagovaonicu sa zelenim zidovima okitili smo najsjajnijim slikama impresionista. Bili su tu među ostalima Monetovi 'Jahač i jahačica', Renoirovi 'Dvoje djece za klavir', Cezanneovi 'Crvenokosa i čovjek s krivim šeširo', Manetov 'Molo sa

Ova izuzetna osoba (rođena u Beču 1880. godine, umrla u Berlinu 1971. godine) proživjela je u Zagrebu dvadesetak od svojih devedeset godina dugog života. Kao trajni spomen gradu koji joj je pružio utočište u doba nacističkog divljanja, ostavila je dio svoje prebogate zbirke umjetnina koja se danas čuva u gradskom muzeju.

Bijeg plaćen slikama

Udana za bogatog njemačkog kolekcionara i trgovca umjetninama Paula Cassirera, Tilla se kretala u krugu velikih europskih umjetnika – slikara, arhitekata, pisaca, redatelja...

U predvečerje Drugog svjetskog rata Tilla Durieux posjedovala je neprocjenjivu zbirku umjetnina. U njoj su se uz djela Van Gogha, Chagalla, Barlacha, Slevoghta nalazili i Tillini portreti koje su naslikali August Renoir i Oscar Kokoschka. Zidove njezinog stana u Berlinu, a kasnije i velikog salona u Jurjevskoj 27. u Zagrebu krasila su djela Cezannea, Matissa,

▲ Max Slevogt:
"Portret Tille Durieux kao Salome", ulje na platnu.

▲ Veliki salon Tille Durieux u Jurjevskoj 27.

svjetionikom', slike su se raskošno isticale na svjetlozelenoj osnovi...“

Bježeći pred Hitlerom 1933. godine Tilla se zaustavila u Zagrebu. Osim zbirke umjetnina i biblioteke s više od 3000 naslova, Tilla je u Zagreb donijela i duh njemačkog ekspresionizma u slikarstvu, kiparstvu i dramskoj umjetnosti. Tijekom boravka u Zagrebu (od 1933. do 1953.), kojeg je izabrala i zbog toga što se u tom gradu školovao njezin djed, a i ona ga je zavoljela tijekom svojih kazališnih gostovanja, Tilla je otvorila salon pun umjetnina za brojne goste, obožavatelje i prijatelje.

Nakon Drugog svjetskog rata, u dogovoru s novom vlašću, Tillin salon otvoren je i za ostalu kulturnu publiku željnu neposrednog kontakta s duhom europske moderne umjetnosti.

Odabrane umjetnine u Opatičkoj

Zbirku Tille Durieux nadopunjavale su i umjetnine u vlasništvu njezine prijateljice Zlate Lubienski kod koje je stanovala, pa je

▲ Marc Chaghall: "Dama s pticom", gvaš.

tako Zagreb u to doba u Jurjevskoj ulici dobio prvu javnu zbirku umjetnina popularno nazvanu "Mali Louvre".

Značajno mjesto u zbirci umjetnina Tille Durieux, osim slika i skulptura suvremenih europskih majstora, zauzimale su i afričke umjetnine posebice iz zemalja Zapadne Afrike (Gvineja, Kamerun), te zanimljive skulpture idola s Uskršnjih otoka kao i nekoliko staroegipatskih i kineskih skulptura i obrednih posuda. Izdvojen od zbirke Lubienski, popis zbirke umjetnina iz ostavštine Tille Durieux (koja se 1953. vratila u Berlin da bi tamo nastavila kazališnu karijeru) sadržavao je ukupno 84 umjetnička predmeta a biblioteka 3000 svezaka. Nakon Tilline smrti 1971, dio zbirke vraćen je u Njemačku, a Zagrebu je ostalo dvadesetak odabranih umjetnina koje su danas izložene u memorijalnog glumičinoj sobi u Opatičkoj ulici. Među njima se nalaze Tillini portreti Ernsta Barlacha, Maksa Slevogta, Chagalova "Dama s pticom" te skulpture iz afričke, egipatske i kineske zbirke.

Tekst Bosiljka Brajčić Pasarić
Foto Ratko Maver

▲ Starokineska obredna posuda

▲ Ernst Barlach: "Opatica", statueta u porculanu.

▲ Ernst Barlach: "Glava Tille Durieux", bijeli mramor.

▲ Statueta idola s Uskršnjih otoka